

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO (WSDZ)

**Szkoła Podstawowa nr 20
im. Jerzego Kukuczki w Bielsku-Białej**

Dokument wieloletni – obejmujący cały cykl kształcenia ucznia
z uwzględnieniem zmian obowiązujących od 1 września 2026 r.

Data opracowania 9.09.2026 r.

I WPROWADZENIE

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego (WSDZ) jest spójnym, planowym i długofalowym systemem działań szkoły, którego celem jest przygotowanie uczniów do świadomego i odpowiedzialnego kierowania własnym rozwojem edukacyjnym i zawodowym. Obejmuje cały okres nauki w szkole podstawowej i zakłada stopniowe rozwijanie wiedzy o sobie, świecie edukacji, zawodach i rynku pracy, a także kompetencji potrzebnych do podejmowania decyzji.

Dokument ma charakter wieloletni. Wyznacza cele, zasady, obszary i sposób organizacji doradztwa zawodowego w szkole. Jego założenia są uszczegóławiane w Programie realizacji doradztwa zawodowego opracowywanym na każdy rok szkolny.

WSDZ jest częścią działalności dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej i profilaktycznej szkoły. Doradztwo zawodowe nie jest traktowane jako pojedynczy przedmiot ani wyłączne zadanie doradcy zawodowego. Jest wspólną odpowiedzialnością dyrektora, doradcy zawodowego, nauczycieli, wychowawców, pedagoga, psychologa, innych specjalistów oraz – w odpowiednim zakresie – rodziców i partnerów zewnętrznych.

System uwzględnia zmiany wprowadzone rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 20 stycznia 2026 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. z 2026 r. poz. 73), w szczególności większe znaczenie aktualnych danych o rynku pracy i karierach absolwentów, współpracę z pracodawcami i przedstawicielami branż, wykorzystywanie cyfrowych narzędzi doradztwa zawodowego, rozwój umiejętności cyfrowych uczniów, analizę wpływu nowych technologii – w tym sztucznej inteligencji – na zawody i formy zatrudnienia oraz aktywny udział rodziców.

W klasach I–VI działania mają przede wszystkim charakter orientacji zawodowej: uczniowie poznają siebie, swoje mocne strony i zainteresowania, uczą się szacunku do pracy, poznają różnorodność zawodów oraz dostrzegają związek między nauką szkolną a przyszłością. W klasach VII–VIII działania są pogłębiane i ukierunkowane na planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, analizę oferty szkół ponadpodstawowych, poznawanie wymagań rynku pracy i podejmowanie decyzji dotyczących dalszego kształcenia.

II PODSTAWA PRAWNA

WSDZ opracowano w szczególności na podstawie:

- Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2026 r. poz. 820 z późn. zm.), w szczególności art. 26a;
- rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. z 2019 r. poz. 325);
- rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 20 stycznia 2026 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. z 2026 r. poz. 73),
- załączników nr 2 i 3 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego, określających treści programowe odpowiednio dla klas I–VI oraz VII–VIII szkoły podstawowej;
- aktualnej podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej;
- statutu szkoły, programu wychowawczo-profilaktycznego oraz innych obowiązujących dokumentów wewnątrzszkolnych.

Przy planowaniu działań szkoła uwzględnia aktualne prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego, prognozy rynku pracy prowadzone na zlecenie ministra właściwego do spraw pracy oraz – w zakresie przewidzianym przepisami – wyniki monitoringu karier absolwentów szkół ponadpodstawowych.

III CHARAKTER I ZAŁOŻENIA WSDZ

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego opiera się na następujących zasadach:

- ciągłość – działania prowadzone są przez cały okres pobytu ucznia w szkole i tworzą, logiczną, rozwijającą się całość;
- powszechność – system obejmuje wszystkich uczniów, z uwzględnieniem ich wieku, możliwości, potrzeb i sytuacji edukacyjnej;
- indywidualizacja – działania doradcze są dostosowane do zainteresowań, uzdolnień, predyspozycji, wartości potrzeb rozwojowych edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych każdego ucznia;
- progresywność – treści są stopniowo pogłębiane, od poznawania siebie i zawodów do samodzielnego planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- aktualność – szkoła wykorzystuje bieżące informacje o edukacji, kwalifikacjach, zawodach, rynku pracy, nowych technologiach i zmianach społeczno-gospodarczych;

- praktyczność – uczniowie mają możliwość kontaktu ze środowiskiem pracy, szkołami ponadpodstawowymi, pracodawcami i przedstawicielami różnych zawodów;
- współpraca – działania są realizowane wspólnie przez szkołę, rodziców i partnerów zewnętrznych;
- neutralność i podmiotowość ucznia – zadaniem szkoły jest wspieranie ucznia w dokonywaniu wyborów, a nie narzucanie mu określonej szkoły lub zawodu;
- dostępność cyfrowa i informacyjna – uczniowie oraz rodzice są zapoznawani z rzetelnymi cyfrowymi źródłami informacji edukacyjnej i zawodowej;
- ewaluacja – skuteczność działań jest systematycznie analizowana, a wnioski służą modyfikowaniu programu na kolejne lata.

IV DIAGNOZA POTRZEB

Planowanie doradztwa zawodowego poprzedza rozpoznanie potrzeb uczniów, rodziców i nauczycieli. Diagnoza służy ustaleniu, jakiego rodzaju wiedzy, doświadczeń i wsparcia potrzebują na danym etapie rozwoju.

1. Diagnoza uczniów

- rozpoznawanie zainteresowań, uzdolnień, mocnych stron, wartości, aspiracji i preferowanych sposobów działania;
- określanie poziomu wiedzy o szkołach ponadpodstawowych, zawodach, kwalifikacjach i rynku pracy;
- rozpoznawanie trudności decyzyjnych i zapotrzebowania na konsultacje indywidualne;
- analiza sposobu korzystania z cyfrowych źródeł informacji oraz umiejętności oceny ich wiarygodności;
- rozpoznawanie potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w kontekście planowania dalszej edukacji.

2. Diagnoza rodziców

- rozpoznawanie oczekiwań dotyczących wsparcia dziecka w wyborze dalszej drogi kształcenia;
- określanie zapotrzebowania na informacje o rekrutacji, typach szkół, zawodach i rynku pracy;
- ustalanie możliwości włączenia rodziców w spotkania, warsztaty, prezentacje zawodów i wydarzenia doradcze.

3. Diagnoza nauczycieli i szkoły

- analiza dotychczas realizowanych działań i ich efektów;
- rozpoznawanie potrzeb nauczycieli w zakresie materiałów, narzędzi i wsparcia metodycznego;

- identyfikacja zasobów szkoły i środowiska lokalnego możliwych do wykorzystania w doradztwie;
- analiza wniosków z ewaluacji WSDZ i programu realizacji doradztwa zawodowego z poprzedniego roku.

Diagnoza prowadzona jest poprzez rozmowy, obserwację, analizę dokumentacji, konsultacje, ankiety, ćwiczenia diagnostyczne, analizę frekwencji i zainteresowania wydarzeniami oraz wnioski zespołów nauczycieli.

V CELE WSDZ

1. Cel główny

Przygotowanie uczniów do świadomego, samodzielnego, odpowiedzialnego i możliwie trafnego planowania własnej ścieżki edukacyjno-zawodowej, z uwzględnieniem ich zasobów, potrzeb, wartości i aspiracji oraz realiów edukacji, rynku pracy i zmian technologicznych.

2. Cele szczegółowe

- rozwijanie umiejętności rozpoznawania własnych zainteresowań, zdolności, kompetencji, wartości i ograniczeń;
- kształtowanie poczucia sprawczości, odpowiedzialności i gotowości do podejmowania decyzji;
- poznawanie różnorodnych zawodów, środowisk pracy, kwalifikacji i dróg dochodzenia do zawodu;
- rozumienie związku między nauką, rozwojem kompetencji a przyszłym funkcjonowaniem zawodowym;
- poznawanie systemu edukacji, typów szkół ponadpodstawowych i zasad rekrutacji;
- rozwijanie umiejętności wyszukiwania, porównywania, selekcjonowania i krytycznej oceny informacji edukacyjnych i zawodowych;
- wykorzystywanie nowoczesnych narzędzi informatycznych i ogólnodostępnych platform edukacyjnych w planowaniu kariery;
- poznawanie zmian na rynku pracy, w tym pracy zdalnej, elastycznych form zatrudnienia, przedsiębiorczości i nowych modeli pracy;
- rozpoznawanie wpływu nowych technologii, w tym sztucznej inteligencji, automatyzacji i cyfryzacji, na zawody i kompetencje przyszłości;
- kształtowanie gotowości do uczenia się przez całe życie oraz do aktualizowania i uzupełniania kwalifikacji;

- poznawanie możliwości zdobywania kwalifikacji w systemie formalnym i pozaformalnym, w tym w ramach Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji;
- rozwijanie kompetencji społecznych: komunikacji, współpracy, autoprezentacji, odpowiedzialności, kreatywności i rozwiązywania problemów;
- włączanie rodziców w proces wspierania decyzji edukacyjno-zawodowych ucznia;
- zapewnienie uczniom kontaktu z rzeczywistym środowiskiem pracy oraz instytucjami i osobami wspierającymi planowanie kariery.

VI OCZEKIWANE EFEKTY

W wyniku systematycznej realizacji WSDZ uczeń kończący szkołę podstawową powinien w szczególności:

- potrafić nazwać swoje mocne strony, zainteresowania, wartości i obszary wymagające rozwoju;
- rozumieć, że wybór edukacyjno-zawodowy jest procesem i może być modyfikowany wraz z rozwojem człowieka i zmianami otoczenia;
- znać podstawowe typy szkół ponadpodstawowych i rozumieć konsekwencje wyboru określonej ścieżki;
- umieć wyszukiwać i porównywać informacje o szkołach, zawodach, kwalifikacjach i rynku pracy;
- rozumieć znaczenie prognoz zapotrzebowania na pracowników i potrafić korzystać z nich jako jednego ze źródeł informacji, a nie jako jedyne kryterium wyboru;
- rozpoznawać wpływ technologii, w tym sztucznej inteligencji, na zmieniające się zadania zawodowe i formy zatrudnienia;
- znać rolę publicznych służb zatrudnienia, Ochotniczych Hufców Pracy, agencji zatrudnienia i innych podmiotów wspierających rozwój edukacyjno-zawodowy;
- doceniać znaczenie doświadczenia zdobywanego poprzez wolontariat, projekty społeczne, działalność uczniowską i inne formy aktywności;
- potrafić przygotować wstępny indywidualny plan działania dotyczący dalszej edukacji i rozwoju;
- podejmować decyzje z uwzględnieniem własnych zasobów, dostępnych możliwości i możliwych konsekwencji.

VII TREŚCI PROGRAMOWE I OBSZARY REALIZACJI

Treści WSDZ są organizowane wokół czterech wzajemnie powiązanych obszarów: poznawanie własnych zasobów; świat zawodów i rynek pracy; rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.

1. Poznawanie własnych zasobów

- zainteresowania i pasje;
- uzdolnienia i mocne strony;
- umiejętności, kompetencje i osiągnięcia;
- wartości, potrzeby i motywacja;
- style uczenia się i sposoby rozwijania potencjału;
- samoocena, informacja zwrotna i wyznaczanie celów;
- ograniczenia i sposoby poszukiwania adekwatnego wsparcia.

2. Świat zawodów i rynek pracy

- poznawanie zawodów i grup zawodowych oraz zmian zachodzących w ich obrębie;
- kwalifikacje wyodrębnione w zawodach i sposoby ich uzyskiwania;
- wymagania pracodawców i znaczenie kompetencji przekrojowych;
- praca zdalna, elastyczne formy zatrudnienia, samozatrudnienie i przedsiębiorczość;
- znaczenie wolontariatu, projektów społecznych i innych doświadczeń rozwijających kompetencje;
- prognozy zapotrzebowania na pracowników na krajowym i wojewódzkim rynku pracy;
- nowe technologie, sztuczna inteligencja, automatyzacja i ich wpływ na zawody oraz formy zatrudnienia;
- podmioty wspierające planowanie kariery: publiczne służby zatrudnienia, OHP, agencje zatrudnienia oraz inne instytucje doradcze.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

- typy szkół ponadpodstawowych, ich specyfika i możliwości dalszego kształcenia;
- kształcenie ogólne i zawodowe – korzyści, wymagania i możliwe ścieżki dalszego rozwoju;
- zasady rekrutacji i kryteria wyboru szkoły;
- kwalifikacje, kompetencje, certyfikaty i uczenie się pozaformalne;
- Zintegrowany System Kwalifikacji i Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – w zakresie dostosowanym do wieku uczniów;
- znaczenie uczenia się przez całe życie oraz gotowości do przekwalifikowania się.

4. Planowanie własnego rozwoju

- wyznaczanie celów krótko- i długoterminowych;
- porównywanie własnych zasobów z wymaganiami szkół, zawodów i rynku pracy;
- tworzenie wariantów ścieżki edukacyjno-zawodowej i rozwiązań alternatywnych;
- podejmowanie decyzji i analizowanie ich konsekwencji;
- wykorzystywanie cyfrowych narzędzi i wiarygodnych źródeł informacji;
- budowanie indywidualnego planu działania oraz jego aktualizowanie.

VIII REALIZACJA WSDZ NA POSZCZEGÓLNYCH ETAPACH

1. Klasy I–III – działania o charakterze wprowadzającym i rozwojowym

Uczeń poznaje różne role społeczne i zawodowe, uczy się mówić o swoich zainteresowaniach, zauważa własne sukcesy, rozwija ciekawość świata i pozytywną postawę wobec pracy. Treści doradcze są integrowane przede wszystkim z edukacją polonistyczną, społeczną, przyrodniczą, matematyczną, techniczną i informatyczną.

- poznawanie zawodów obecnych w najbliższym otoczeniu;
- rozmowy o tym, czym jest praca i dlaczego ludzie wykonują różne zawody;
- rozpoznawanie własnych zainteresowań i tego, czego uczeń lubi się uczyć;
- ćwiczenie współpracy, odpowiedzialności, wytrwałości i komunikacji;
- spotkania z przedstawicielami zawodów i proste wizyty zawodoznawcze.

2. Klasy IV–VI – pogłębienie orientacji zawodowej

Uczniowie uczą się łączyć własne zainteresowania i umiejętności z różnymi obszarami aktywności zawodowej, poznają wymagania wybranych zawodów, rozwijają kompetencje cyfrowe i informacyjne oraz zaczynają dostrzegać dynamikę rynku pracy.

- analiza mocnych stron, zainteresowań i kompetencji;
- poznawanie grup zawodów i środowisk pracy;
- związek przedmiotów szkolnych z kompetencjami wykorzystywanymi w zawodach;
- bezpieczne i krytyczne korzystanie z cyfrowych źródeł informacji;
- wpływ technologii na pracę człowieka;
- projekty edukacyjne, spotkania z pracodawcami, szkołami i przedstawicielami branż.

3. Klasy VII–VIII – przygotowanie do podjęcia decyzji

Uczeń analizuje własne zasoby, wymagania rynku pracy i pracodawców, aktualne prognozy, wpływ technologii i AI, ofertę szkół ponadpodstawowych, kwalifikacje i zasady rekrutacji, a następnie tworzy warianty własnej ścieżki edukacyjno-zawodowej. Szczegółową tematykę działań, w tym obowiązkowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII, określa coroczny Program realizacji doradztwa zawodowego.

- pogłębiona samoocena i rozpoznawanie preferencji;
- analiza typów szkół ponadpodstawowych i ich oferty;
- porównywanie własnych zasobów z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;
- poznawanie możliwości pracy zdalnej, elastycznych form zatrudnienia i przedsiębiorczości;
- analiza wpływu sztucznej inteligencji i nowych technologii na zawody;
- analiza korzyści i wyzwań związanych z wyborem szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe;
- korzystanie z prognoz zapotrzebowania na pracowników i innych aktualnych danych;
- planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi informatycznych;
- indywidualne konsultacje dla uczniów wymagających dodatkowego wsparcia.

IX SPOSOBY I FORMY REALIZACJI

Doradztwo zawodowe jest realizowane w formach przewidzianych przepisami oraz w działaniach uzupełniających szkoły. Obejmuje w szczególności:

- zajęcia edukacyjne, podczas których nauczyciele odnoszą treści przedmiotowe do świata zawodów, kompetencji i zastosowań praktycznych;
- zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII;
- zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu prowadzone w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- zajęcia z wychowawcą;
- indywidualne konsultacje uczniów i rodziców;
- spotkania i warsztaty z rodzicami oraz wydarzenia wspierające planowanie ścieżki kariery;
- projekty interdyscyplinarne, konkursy, dni zawodów, targi edukacyjne i prezentacje szkół;
- wizyty zawodoznawcze w podmiotach stanowiących potencjalne miejsca zatrudnienia absolwentów, w szczególności u pracodawców, a także w branżowych centrach umiejętności, szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, centrach kształcenia zawodowego i placówkach kształcenia ustawicznego;

- spotkania z przedstawicielami pracodawców, izb gospodarczych, branż i instytucji wspierających;
- wykorzystywanie cyfrowych zasobów edukacyjnych, baz zawodów, platform informacyjnych i narzędzi komunikacji z uczniami i rodzicami.

X METODY PRACY

- metody aktywizujące: dyskusja, burza mózgów, mapa myśli, praca w grupach, gry i symulacje;
- metody autorefleksyjne: kwestionariusze, karty samooceny, portfolio, analiza osiągnięć;
- metoda projektu i zadania problemowe;
- case study i analiza sytuacji decyzyjnych;
- prezentacje, filmy edukacyjne, materiały multimedialne i zasoby VR,
- wywiady z przedstawicielami zawodów i pracodawcami;
- wizyty zawodoznawcze i obserwacja środowiska pracy;
- praca z aktualnymi danymi, prognozami i wyszukiwarkami szkół, zawodów oraz kwalifikacji;
- ćwiczenia rozwijające umiejętność krytycznej oceny informacji cyfrowych i odpowiedzialnego korzystania z narzędzi AI.

XI CYFROWE NARZĘDZIA DORADZTWA ZAWODOWEGO

Zgodnie z kierunkiem zmian obowiązujących od roku szkolnego 2026/2027 szkoła systematycznie wykorzystuje cyfrowe narzędzia doradztwa zawodowego i zapoznaje z nimi uczniów oraz rodziców. Narzędzia te służą pozyskiwaniu i porządkowaniu informacji, porównywaniu możliwości, rozwijaniu samodzielności ucznia i ułatwianiu komunikacji z osobami udzielającymi wsparcia:

- ogólnodostępne platformy edukacyjne i strony internetowe zawierające informacje o zawodach i kształceniu;
- ogólnopolskie bazy zawodów i kwalifikacji;
- cyfrowe wyszukiwarki szkół i ofert edukacyjnych;
- prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego oraz inne aktualne prognozy rynku pracy;
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – w zakresie adekwatnym do potrzeb ucznia;
- narzędzia wspierające samoocenę, planowanie celów i tworzenie indywidualnego planu działania.

Korzystanie z narzędzi cyfrowych jest łączone z edukacją informacyjną: uczniowie uczą się sprawdzać aktualność i wiarygodność źródeł, odróżniać informację od reklamy, porównywać dane z kilku źródeł oraz świadomie korzystać z narzędzi opartych na sztucznej inteligencji. Wyniki automatycznych testów i odpowiedzi cyfrowych traktowane są pomocniczo, a nie jako rozstrzygnięcie dotyczące przyszłości ucznia.

XII ZADANIA PODMIOTÓW REALIZUJĄCYCH WSDZ

1. Dyrektor szkoły

- zapewnia warunki organizacyjne do realizacji doradztwa zawodowego;
- nadzoruje zgodność działań z przepisami prawa i dokumentami szkoły;
- wyznacza osobę koordynującą działania, jeśli wynika to z organizacji pracy szkoły;
- wspiera współpracę szkoły z rodzicami, pracodawcami, przedstawicielami branż i instytucjami zewnętrznymi;
- umożliwia nauczycielom i specjalistom doskonalenie kompetencji w zakresie doradztwa.

2. Doradca zawodowy

- systematycznie diagnozuje zapotrzebowanie uczniów i rodziców na działania doradcze;
- prowadzi zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia informacje edukacyjne i zawodowe;
- systematycznie analizuje prognozy zapotrzebowania na pracowników, prognozy rynku pracy oraz dostępne wyniki monitoringu karier absolwentów i wykorzystuje te dane w pracy z uczniami i rodzicami;
- opracowuje program realizacji doradztwa zawodowego we współpracy z innymi nauczycielami, w tym wychowawcami klas, psychologiem lub pedagogiem, oraz z lokalnymi lub regionalnymi pracodawcami, izbami gospodarczymi lub przedstawicielami branż;
- koordynuje realizację programu i wspiera nauczycieli w włączaniu treści doradczych do ich pracy;
- wykorzystuje cyfrowe narzędzia doradztwa zawodowego, zasoby platform edukacyjnych, bazy zawodów i narzędzia komunikacji;
- współpracuje z rodzicami i podmiotami zewnętrznymi;
- dokumentuje i podsumowuje realizowane działania oraz formułuje wnioski do dalszej pracy.

3. Wychowawcy klas

- rozpoznają potrzeby i sytuację uczniów;

- realizują treści dotyczące poznawania siebie, podejmowania decyzji i planowania;
- przekazują uczniom i rodzicom informacje o działaniach szkoły;
- współpracują z doradcą zawodowym i specjalistami;
- wspierają uczniów w tworzeniu realistycznych planów oraz w radzeniu sobie z niepewnością związaną z wyborem dalszej drogi.

4. Nauczyciele przedmiotów

- pokazują praktyczne zastosowanie wiedzy i jej związki z różnymi zawodami;
- rozwijają kompetencje kluczowe, cyfrowe, społeczne i uczenie się;
- wskazują uczniom ich mocne strony i obszary rozwoju;
- włączają do zajęć elementy informacji o zawodach, kwalifikacjach i zmieniającym się rynku pracy;
- współpracują przy realizacji projektów i wydarzeń doradczych.

5. Pedagog, psycholog i inni specjaliści

- wspierają diagnozę zasobów i potrzeb uczniów;
- pomagają uczniom doświadczającym trudności decyzyjnych, obniżonej samooceny lub innych barier;
- współpracują z rodzicami i nauczycielami;
- uwzględniają potrzeby uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i wskazują możliwe formy wsparcia.

6. Nauczyciel bibliotekarz i nauczyciel informatyki

- wspierają uczniów w wyszukiwaniu i ocenie wiarygodności informacji;
- pomagają w korzystaniu z cyfrowych baz, platform i materiałów edukacyjnych;
- rozwijają kompetencje informacyjne, cyfrowe i bezpieczeństwo w sieci.

XIII ROLA I WSPÓŁPRACA Z RODZICAMI

Rodzice są ważnym partnerem szkoły w procesie podejmowania przez ucznia decyzji edukacyjno-zawodowych. Ich rola polega przede wszystkim na wspieraniu samodzielności dziecka, rozmowie o jego zasobach i możliwościach oraz pomocy w docieraniu do rzetelnych informacji.

- spotkania informacyjne dotyczące systemu edukacji, rekrutacji i rynku pracy;
- warsztaty rozwijające umiejętność wspierania dziecka bez narzucania mu wyboru;
- konsultacje indywidualne;
- udostępnianie materiałów i cyfrowych źródeł informacji;

- włączanie rodziców jako przedstawicieli zawodów, pracodawców lub branż w działania szkoły;
- organizowanie wydarzeń wspierających planowanie ścieżki kariery uczniów.

Szkoła zapoznaje rodziców z cyfrowymi narzędziami doradztwa zawodowego, aktualnymi bazami i platformami oraz wskazuje sposoby odpowiedzialnego korzystania z danych o rynku pracy.

XIV WSPÓŁPRACA ZE ŚRODOWISKIEM ZEWNĘTRZNYM

Współpraca z otoczeniem ma umożliwiać uczniom poznawanie rzeczywistego świata edukacji i pracy. Szkoła, zależnie od lokalnych możliwości, współpracuje w szczególności z:

- lokalnymi i regionalnymi pracodawcami;
- izbami gospodarczymi i przedstawicielami branż;
- branżowymi centrami umiejętności;
- szkołami ponadpodstawowymi, w tym szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe;
- centrami kształcenia zawodowego i placówkami kształcenia ustawicznego;
- poradniami psychologiczno-pedagogicznymi;
- publicznymi służbami zatrudnienia;
- Ochotniczymi Hufcami Pracy;
- agencjami zatrudnienia;
- placówkami doskonalenia nauczycieli;
- uczelniami, organizacjami społecznymi i innymi podmiotami wspierającymi rozwój młodzieży.

Szczególne znaczenie ma współpraca z lokalnymi lub regionalnymi pracodawcami, izbami gospodarczymi lub przedstawicielami branż przy opracowywaniu corocznego programu realizacji doradztwa zawodowego. Pozwala to lepiej powiązać działania szkoły z rzeczywistymi zmianami w gospodarce i zapotrzebowaniem na kompetencje.

XV WIZYTY ZAWODOZNAWCZE

Wizyty zawodoznawcze są praktyczną formą poznawania środowiska pracy. Mogą być organizowane u pracodawców i w innych podmiotach stanowiących potencjalne miejsce zatrudnienia absolwentów, a także w branżowych centrach umiejętności, szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, centrach kształcenia zawodowego oraz placówkach kształcenia ustawicznego.

Wizyta powinna mieć określony cel edukacyjny i być dostosowana do wieku uczniów. Przed wizytą uczniowie są przygotowywani do obserwacji i zadawania pytań, a po jej zakończeniu omawiają zdobyte informacje, wymagane kompetencje, warunki pracy, możliwe ścieżki kształcenia oraz wpływ technologii na dane środowisko zawodowe.

XVI WSPARCIE UCZNIÓW ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI

WSDZ uwzględnia zasadę dostępności i równości szans. Uczeń wymagający dodatkowego wsparcia otrzymuje informacje i pomoc dostosowane do swoich możliwości, tempa pracy, sposobu komunikacji oraz sytuacji edukacyjnej:

- dostosowanie form i metod pracy;
- indywidualne konsultacje i większa liczba działań praktycznych;
- współpraca doradcy z pedagogiem, psychologiem, nauczycielami współorganizującymi kształcenie i rodzicami;
- uwzględnianie zaleceń wynikających z dokumentacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- wskazywanie różnych, równorzędnych dróg zdobywania wykształcenia i kwalifikacji;
- wzmacnianie samodzielności ucznia i przeciwdziałanie stereotypom ograniczającym jego aspiracje.

XVII DOKUMENTOWANIE REALIZACJI

Realizacja WSDZ jest dokumentowana zgodnie z zasadami obowiązującymi w szkole. Dokumentacja obejmuje m.in. coroczny Program realizacji doradztwa zawodowego, zapisy w dziennikach oraz wykaz wydarzeń i współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Sposób podsumowania i ewaluacji działań ustala szkoła. Wnioski z realizacji mogą zostać przedstawione w formie sprawozdania, informacji podsumowującej lub zapisów zespołu odpowiedzialnego za realizację doradztwa zawodowego.

Program realizacji doradztwa zawodowego opracowuje się na każdy rok szkolny. Dyrektor szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, zatwierdza go do dnia 30 września danego roku szkolnego.

WSDZ jako dokument wieloletni nie zastępuje corocznego Programu realizacji doradztwa zawodowego. Program roczny wskazuje konkretne działania, ich tematykę, oddziały i adresatów, metody i formy, terminy, osoby odpowiedzialne oraz podmioty współpracujące. Obejmuje również sposób realizacji co najmniej 10 godzin zajęć w klasie VII i co najmniej 10 godzin w klasie VIII, a także działania towarzyszące i sposób ich ewaluacji.

XVIII EWALUACJA WSDZ

Ewaluacja służy ocenie jakości i użyteczności prowadzonych działań. Powinna odpowiadać na pytanie, czy uczniowie otrzymują wsparcie potrzebne do coraz bardziej samodzielnego planowania swojej przyszłości.

1. Przedmiot ewaluacji

- stopień realizacji założonych celów;
- adekwatność działań do potrzeb uczniów i rodziców;
- zaangażowanie nauczycieli i partnerów zewnętrznych;
- przydatność wykorzystywanych cyfrowych narzędzi i źródeł informacji;
- poziom wiedzy uczniów o szkołach, zawodach, rynku pracy i możliwościach rozwoju;
- umiejętność planowania, wyszukiwania informacji i podejmowania decyzji;
- jakość współpracy z rodzicami, pracodawcami i przedstawicielami branż.

2. Narzędzia ewaluacji

- rozmowy i wywiady;
- obserwacja aktywności uczniów;
- analiza dokumentacji i frekwencji;
- analiza portfolio, kart pracy lub indywidualnych planów działania;
- informacje zwrotne od partnerów zewnętrznych;
- analiza wyborów szkół ponadpodstawowych dokonywanych przez absolwentów – na podstawie rozmów z wychowawcami, uczniami i rodzicami.

Wnioski z ewaluacji są wykorzystywane do aktualizacji WSDZ oraz do opracowania programu realizacji doradztwa zawodowego na kolejny rok szkolny.

XIX WSKAŹNIKI SKUTECZNOŚCI

Za wskaźniki wspierające ocenę skuteczności systemu przyjmuje się m.in.:

- odsetek uczniów klas VIII deklarujących znajomość co najmniej dwóch realnych wariantów dalszej edukacji;
- umiejętność wskazania przez ucznia wiarygodnych źródeł informacji o szkołach i zawodach;
- liczbę i różnorodność kontaktów uczniów ze środowiskiem pracy i edukacji ponadpodstawowej;
- udział rodziców w działaniach informacyjnych i warsztatowych;
- wykorzystanie w pracy aktualnych prognoz rynku pracy i cyfrowych narzędzi doradczych;
- liczbę uczniów korzystających z konsultacji indywidualnych oraz ocenę ich przydatności;

- zakres współpracy z pracodawcami, izbami gospodarczymi lub przedstawicielami branż przy przygotowaniu programu rocznego.

XX ZASOBY I MATERIAŁY

W realizacji WSDZ szkoła wykorzystuje aktualne materiały Ministerstwa Edukacji, Ośrodka Rozwoju Edukacji, Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej, serwisu Infozawodowe, dane publicznych służb zatrudnienia, prognozy zapotrzebowania na pracowników, Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji, materiały szkół ponadpodstawowych, branżowych centrów umiejętności oraz innych wiarygodnych podmiotów.

Materiały będą aktualizowane, dostosowane do wieku uczniów, wolne od stereotypów i przedstawiać różne możliwe drogi rozwoju. Szkoła zwraca uwagę, aby materiały promocyjne pojedynczych szkół, firm lub branż nie zastępowały bezstronnej informacji doradczej.

XXI SPÓJNOŚĆ DOKUMENTACJI DORADZTWA ZAWODOWEGO

WSDZ określa rozwiązania systemowe i długofalowe. Program realizacji doradztwa zawodowego na dany rok szkolny przekłada te założenia na konkretne działania całej szkoły. Ewentualny roczny plan pracy doradcy ma charakter pomocniczy i porządkuje wykonywanie powierzonych mu zadań. Dokumenty powinny posługiwać się tymi samymi czterema obszarami treści, wspólnymi celami oraz aktualnymi źródłami informacji o edukacji i rynku pracy.

XXII POSTANOWIENIA KOŃCOWE

WSDZ ma charakter otwarty i podlega okresowej aktualizacji. Zmiany mogą wynikać z nowelizacji przepisów, wniosków z ewaluacji, zmian w systemie edukacji, rozwoju nowych technologii, sytuacji na rynku pracy oraz rozpoznanych potrzeb społeczności szkolnej.

Najważniejszym rezultatem systemu ma być wzrost samodzielności ucznia w planowaniu przyszłości. Szkoła nie podejmuje decyzji za ucznia, lecz tworzy warunki do poznawania siebie, zdobywania rzetelnej informacji, doświadczania świata pracy i edukacji, rozważania różnych możliwości oraz podejmowania wyborów z uwzględnieniem ich konsekwencji.

Realizacja WSDZ powinna wzmacniać przekonanie, że rozwój edukacyjno-zawodowy jest procesem trwającym przez całe życie, a zmiana planów, uzupełnianie kwalifikacji i uczenie się nowych kompetencji są naturalną odpowiedzią na rozwój człowieka i zmieniający się świat.